

Dagbok fra utgraving Tjernagel, Sveio kommune, august og september 1983.

V.

LOK. 32. Deltakere: Frode Nordahl Vegsund, Lars Pilø og Ole Jacob Skagen.

23-26/8

Tidligere undersøkelser i området (se rapport fra Siv Kristoffersen og Mohi ed Din) innbefattet to prøveruter på en kvadratmeter hver på lokaliteten. Det koordinatsystemet som ble benyttet dengang ga disse benevnelsene 79x/46y og 79x/50y (tilnærmet) og vi valgte å fortsette gravingen i det samme system. Systemet er lagt ut etter himmelretningene, og vi valgte videre å legge opp til en Ø-V-gående profil langs 80-80,5x, altså en halvmeter bred langs y-aksen, og inntil videre grave en halvmeter bred sjakt parallell med og inntil denne (langs 79,5-80x) fra 45-50y. De informasjonen denne sjakten ville gi oss valgte vi å danne utgangspunkt for å velge N-S-profil, som vi derfor ventet med å fastlegge.

Vi valgte også å fortsette å grave i kvadratmeterruter, og dette var enhet for all dokumentasjon i flatedimensjonen. I dybden valgte vi å grave mekanisk i 5cm-lag.

Lokaliteten ligger ca 15moh, inntil Snørhaug, en ca 60moh stor haug, på dennes v-side. Lokaliteten har godt utsyn til Bømlofjorden i V---N, der den ligger helt innerst i et myrlendt og bergrabbkledt landskap som nærmest danner et platå, inntil Snørhaug og skjermet også av Tjernagelhaugen i V og det høyereliggende landskapet i S. Samt av de nevnte bergrabber. Lokaliteten ligger mellom 2 rabber som går ut fra Snørhaug, delvis oppå en av disse delvis nede i søkket mellom disse. Dette søkket er ca 5 m bredt og er i dag relativt vått, samtidig som organisk materiale i deler av området er erodert bort. Denne eroderte sonen går langs Snørhaug i et SV-NØ-gående belte. I de høyereliggende områder er lokaliteten gras og lynggrodd. Under registreringen av lokaliteten ble flint overflatesamlet i den eroderte sonen (Berit Gjerland)

For dokumentasjon i form av tegninger og skisser og annet, se feltdagbok og profiltegninger og flatetegninger.

I tillegg til sjakten på s-siden av Ø-V-profilen startet vi samtidig med å grave på n-siden av den samme profil- resten av 80x/46y. For å ha et enhetlig dokumentasjonssystem under gravingen av en lokalitet med så variert overflate som ble gravd mekanisk, valte vi for enkelthets skyld å kalle torven for lag 1 der denne fantes og deretter fortløpende lag 2, 3..., i 5-cm-lag. Der torven ikke fantes startet vi med lag 2. Torv ble ikke gravd, og kun i enkelte tilfeller ble den skrapet. Der ble ikke funnet noe i den. Ingen masser ble soldet, av tekniske årsaker.

Funnene dukket opp umiddelbart under torv/humus i det lyse, sandige lag 2, og der torv ikke fantes som tidligere nevnt allerede på overflaten. Allerede tidlig viste det seg at et system framsto i stratigrafi og funnfordeling, langs lokalitetens y-akse. Grensen mellom den eroderte sonen og torv går tilnærmet ~~rett~~ langs en N-S-gående linje, langs 48y, og langs denne linjen fant vi også en grense for stratigrafi og funnfordeling. Denne oppdagelsen skyldtes vår graving av sjakten S for profilen og videre (sjakt)graving N for den samme. Til ~~og~~ begynne med grov vi s-sjakten fra og med 45y og opp til 50y, ned til berget fra 45-47,6y, og deretter til et kompakt steinlag. På n-siden av profilen fant vi det hensiktsmessig å grave på samme måte, og med et lignende skille mellom berg og store stein (ca n-s, langs 48y, og både dette og skillet mellom torv og erosjonssone er det ingenting som antyder annet enn naturlige geologisk/topografiske årsaker). Her grav vi 1,5 kvadratmeter 90-81,5x/49y, først. Det tidligere nevnte skillet mellom de to delene av lokaliteten angående stratigrafi viste at i de øvre torvdekte områdene var den ensartete stratigrafien bestående av et relativt tykt torv og humuslag, og under dette et tynt grabrunt sandig skikt. Deretter var det en gradvis overgang både i farge (fra gråbrunt til brunt, via lysebrunt/rødlig) og konsistens (fra den sandholdige humusen, via det finkornete sandlaget under denne og et relativt tykt sand og grusholdig lag, før det ble praktisk vanskelig å komme videre som et resultat av det kompakte steinlaget under her igjen: (knyttnevestore og større) Funnene ble gjort fra underkant av torven og helt ned mellom de store steinene.

Vest for denne delen av lokaliteten er erosjonssonene med den spesielle stratigrafi og funnfordeling vi fant her. Topplaget ga inntrykk av å være omrøpt, samtidig som det bare var her det ble gjort funn (under registreringen ble denne delen av lokaliteten trolig renplukket på overflaten) Vi grov ned til berget og kom oss dermed igjennom det ovennevnte steinlag. I denne delen av lokaliteten fant vi og en del linser og soner jordsmonnet, disse var imidlertid ikke funnførende og det var heller ingen andre indikasjoner på at de hadde noen sammenheng med virksomhet på stedet.

Informasjon så langt gjorde at vi valgte å legge N-S-profilen i de øvre og torvdekte deler av lokaliteten, nærmere bestemt 48,5-49y, tilslutt fra 77x-79,5x, her avbrutt av sjakten og ved en feiltakelse ble den bortgravd N for Ø-V-profilen, men formodentlig uten at vesentlige informasjonen gikk tapt. Profilen ble lagt her for å få en hel stratigrafi i den forstand at den ville være uforstyrret av de prosesser som hadde skapt erosjonssonen i de lavereliggende områder, samtidig som vi hadde påvist et tykt funnførende lag i denne delen av lokaliteten.

Disse informasjonene samt at funnmengden i de allerede gravde områder avtok mot V (og SV og NV og N) gjorde at vi valgte å utvide videre mot S (ved å utvide sjakten til å bli en hel meter bred, fra 47y, og ved å grave til 77x på begge sider av N-S-profilen, fra 48-50y) mot Ø ved å grave ferdig 79x/50y, og mot N ved å grave ferdig 80 og 81x/49y. For å få klarlagt stratigrafien mot V grov vi og ferdigsjakten til og med 44y, opp til den berggrabben som her dannet en avgrensning for erosjonssonen. Dette området var også torvdekket, og funntomt.

Funnfordeling så langt på lokaliteten tilsa at vi hadde funnet dens avgrensning i alle retninger, både topografisk og i antall funn, et lite forbehold i retning SV, men også her tynner funnene ut. Funnene ble ellers som tidligere nevnt funnet i alle lag under torv og over steinlaget, uten at vi kunne finne noen annen systemikk enn at de største konsentrasjonene var i det (midtre) lysebrune grus og sandholdige laget. Det var heller ikke mulig å spore noen antydninger i stratigrafien om at det var flere faser i virksomhetene som lot seg spore i form av funn.

Med andre ord, stratigrafien virket relativt homogen og ensartet med unntak av det ovennevnte skille, og vi tolket de endringer som vi så til å være resultater av en gradvis og naturlig prosess, og som vi tidligere nevnte var de fleste av de gravde (mekaniske) lag funnførende.

Funnene var for det meste flint, en liten del ildskjøernet, en større del frostsprengt, samt en del avslag av finkornet båndet kvartsitt, kanskje særlig i de ø-lige deler av lokaliteten.

Av diagnostiske artefakter fant vi kun en skiveøks, i 80,5x/48y. Som tidligere nevnt spredde funnene seg jevnt utover lokaliteten med en konsentrasjon omkring 79 og 80x og 47-50y, noe som og var utgangspunkt for at vi grov Ø-V-profilen fra 47-50y (3 m)

Vi fant ingen sikre spor etter konstruksjoner i form av steinsetninger eller andre sammenstilninger av stein, heller ikke stolpehull fant vi sikre spor etter, dog kan det nevnes at det i 78x/49y ble avdekket noe som først så ut til å være et mulig, og dette ble dokumentert ved tegning og fotografering samt at jordprøve ble tatt inn. Imidlertid vil vi anta at dette er framkommet ved senere naturlige prosesser, fordi det ikke var mulig å påvise et klart skille mellom torv og stolpehull (som dog var kullholdig, noe som også torv og humus er) samtidig som stolpehullet delvis lå under en hodestor stein som det ikke er unaturlig å anta at har spilt en rolle i den formodentlig naturlige prosess som har frembrakt stolpehullet.

Det kan også nevnes at det i samme kontekst som skiveøksen (det vil si i samme mekanisk gravde lag og i samme rute) ble funnet avslag av rhyolitt.

Totalt ble 14,25 kvadratmeter gravd.

vedlegg er 2 profiltegninger, hhv Ø-V og N-S profil, samt flatedetaljtegning fra SØ-lige del av feltet (~~xxx~~ som formodentlig ikke er spor av konstruksjoner, vi valte likevel å tegne.)

Vi har ingen totale flatetegninger av feltet, profiltegning gir forhåpentligvis de informasjonen som trengs angående sammenhenger mellom virksomheten på lokaliteten og de lokale topografiske trekk.

Ole Jacob Skagen